

מתווה מפורט פרק כד

הצעות ודגשים	דיבורי המתחיל ברש#י	תכנים מרכזיים ודגשים	פרק	נושא
"כי יקח איש אשה" מילים אלו פותחות את פס' א ואת פס' ה, וכן מופיעות בפרק כ"ב (פס' ג). חז"ל לימדו שבמילים אלו משה לימד את בני ישראל דבר חדש שלא היה קודם מתן תורה, והוא סדר הנישואין בישראל על ידי חופה וקידושין: "...קודם מתן תורה, היה אדם פוגע אישה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לביתו... כיון שניתנה תורה, נצטוו ישראל לישא אישה... תחילה בפני עדים, ואחר כך תהיה לו לאישה, שנאמר "כי יקח איש אשה..." (רמב"ם, הלכות אישות פרק א הלכה א). פרשתנו היא המקור גם להלכות הגירושין, שהוא על ידי גט המכונה בכתוב "סֵפֶר פְּרִיִתָּה". במשנה ובתלמוד, יש שתי מסכתות גדולות העוסקות בדינים הללו בפירוט: מסכת קידושין ומסכת גיטין. האזכור של נושא הגירושין בכיתה הוא דבר רגיש המחייב התייחסות. לא תמיד בני זוג מסתדרים, ופעמים אף משקיעים מאמצים רבים לפשר ולגשר ולא עולה בידם. התורה מאפשרת את הגירושין כאשר יש צורך, ויש אף מצווה להסדיר זאת על ידי גט. עם זאת, זהו דבר קשה, ואזכורו יכול לעורר רגשות שונים אצל חלק מהתלמידות והתלמידים. מומלץ להתייעץ עם יועצת בית הספר לקראת שיעור זה.	פס' ט: "זכור את אשר עשה" ערך שמירת הלשון	א-ד: "כי יקח איש אשה" לקחת אשה בישראל נעשית על ידי קידושין (ר' הרחבה), ובמקרה של איבה בין האיש לאשתו הגירושין יכולים להיעשות אך ורק על הגט – "ספר כריתות" (פס' א, ג); אדם יכול להחזיר גרושתו כל עוד לא נישאה לאחר, ואם נישאה לאחר וגירשה אף השני, "לא יוכל בעלה הראשון... לשוב לקחתה" ה: "נקי יהיה לביתו" - פטור חתן ממלחמת הרשות על מנת לשמח את אשתו. ו-ט: מצוות שונות: לא יילמד בהעמקה (לשיקול דעת המורה האם להזכירן) איסור נטילת חפץ שמשתמשים בו להכנת יום-יומית של אוכל, בתור משכון (i), איסור מיוחד על המעשה החמור של מכירה של אדם לעבד (r); החובה לשמור את דיני הצרעת (ח-ט) י-יג: דיני משכון: מצוות החלות על מלווה התובע את חובו: 1. "לא תבא אֶל בֵּיתוֹ לְעֵבֶט עֵבֶטוֹ" – שלא יבוא ללא דין לקחת משכון בכח הזרוע, אלא רק הלווה מרצונו "יוציא	כד (3)	המצוות

"לא יוכל בעלה הראשון...לשוב לקחתה" בפירוש פרשה זו כתב הרמב"ן: "וטעם הלאו הזה כדי שלא יחליפו נשותיהן זה לזה: יכתוב לה גט בערב, ובבוקר היא שבה אליו, וזה טעם ולא תחטיא את הארץ, כי זה סבה לחטאים גדולים" שימוש בתרגום אונקלוס רש"י מביא את תרגום אונקלוס על הפסוק "וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח - ותרגומו ויחדיו ית אתתיה", כלומר –שעל החתן לשמח את אשתו (כפי המשמעות שאנו מבינים) אך, כותב רש"י, המתרגם "ושמח עם אשתו" – טועה בתרגום הנכון של הפסוק. אם כך, יוצא מהתרגום הנכון של המילים שלא מדובר רק בתיאור מצב שבעבורו נפטר החתן מהיציאה למלחמה אלא שהתורה הטילה עליו מצווה חיובית – לשמח את אשתו. הכיתה יכולה לתת לחתן הטרי רעיונות אשר יסייעו לו לעמוד במשימה.. הסגנון של פרשת המשכון קשה, והמורה יכול לתווך חלק מהדברים ברמת התוכן ולא בביאור מילה מילה, כגון המקרה בפס' י שפירושו - "כאשר אתה בא לגבות את חובך". ברם, ראוי לשים לב למילה החוזרת על עצמה חמש פעמים: "עבוט", שפירושו משכון - חפץ הניתן ביד המלווה להבטיח את השבת החוב. זוהי נקודת המוצא לדיני הפרשה: זכותו של המלווה לפעול להחזרת החוב, וזכותו לקחת משכון. ברם, גם בסיטואציה זו עליו לנהוג ברגישות - לשמור על כבודו של הלווה, וכן שלא להותירו ללא יכולת בסיסית (לכאן אפשר לצרף גם את פסוק ו לעיל). בימי קדם היו אנשים רבים שהיו חסרי כל, והיו לבושים בבגד אחד כל ימות השבוע-כל ימיהם. לכסות, כמו לכל משכון פיסי אחר, היתה משמעות רבה. כיום בשוק הפיננסי כבר לא מעבירים פיסיית משכון מיד ליד אלא חותמים על שעבוד המתיר למלווה (בדרך כלל	פס' טו: "ואליו הוא נושא את נפשו" אין המעסיק יכול להתעלם מהחשיבות של השכר מנקודת מבטו של הלווה אשר בשעת הצורך אף מסתכן בעבורו. פס' יז: "לא תטה" - שאלת הכפילות מתוך ההשוואה לתחילת פרשת שופטים; תשובת רש"י והמושג "לעבור עליו בשני לאוין" פס' יז: לא תטה משפט גר יתום האזהרה הנוספת ביחס לחלש – העני או הגר, המושג	אֵלֶיךָ אֶת הָעֵבוֹט (ואם לא מוציא – יתבענו בדיון וכתב בעל ספר החינוך, מצוה תקפה: "שלא יהו בני אדם כהפקר וירבה החמס בארץ, שהגדול יהיה בולע הקטן וימשכן אותו בזרוע מבלי פחד) 2. וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא - לֹא תִשָּׁכַב בְּעֵבֹטוֹ – שלא יחזיק המלווה משכון שהוא צורך בסיסי של הלווה, כגון כסות כאשר יש לו רק אחת; החתימה - "וְלֹךְ תִּהְיֶה צְדָקָה לְפָנַי ה' אֶ-לֹהֶיךָ" יד-טו: האיסור על בעל הבית לעשוק (לעכב אצלו) שכר שכיר אלא "בְּיֹמוֹ תִּתֶּן שְׂכָרוֹ"; "איש בחטאו ימתו" (רש"י – בעדות); היחס לגר ולא למנה יז-כא: איסור הטיית משפט גר יתום; מתנות עניים: חובת הדאגה לעניים והשארת מתנות מיבול החיטה, הזית והכרם; מצווה חדשה - השכחה (פס' יט)	

בנק..) ליטול את החפץ אם לא יפרע החוב (שעבוד של רכב או של בית בהלוואות גדולות) אבל, זה שלי!! העקרון של המצווה בפס' י ראוי להדגשה. הלא המלווה צודק! הכסף שלו והלווה אינו מחזיר! אם כך, האם לא יעשה כל שביכולתו להשיב את המגיע לו? ולמה לא ייכנס לביתו של הלווה ופשוט יקח משהו ממנו? והתורה אומרת: "לא תבא!" העולם אינו הפקר. גם אם הצדק איתך זה לא מתיר לך לעשות הכל! יש בית דין. מעבר לכך, לפעמים הדין איננו הערוץ היחיד. ייתכן והלווה הוא עני אשר אין לו דבר להשיב וגם בזה צריך להתחשב. המתנה החסרה ארבע מתנות עניים נזכרים בויקרא פרק יט: לקט ופאה – בשדה, עוללות ופרט – בכרם. בפרשתנו מתווספת מתנה נוספת: השכחה, בפס' יט, ויש להתמקד בה (וכן נזכרת פאת האילן) זוהי מצווה מיוחדת מאד הנעשית בהיסח הדעת (ר' רש"י)	"לעבור עליו בשני לאוין" פס' יט: "למען יברכך" – הלימוד המיוחד במצוות שכחה שנעשית שלא במתכוון פס' כ: "לא תפאר" - הסבר המילה/המצווה			